

Hof- und hohen Landesstelle die Präfektur mit dem Kanonikatamte, vereinigt mit der Seelsorge, verbunden wird; so bitten wir Unterzeichnete, mehr gedachten Herrn Hofman mit seinem ungegründeten Anspruch abzuweisen; überhaupt aber selben zur Redlichkeit, Einverständnis, Dienstwilligkeit und zu einem ruhigeren und gefälligeren Betragen gegen seine Mitkollegen zu ermahnen, sowie wir im Gegenteile hiemit angeloben, ihn als unsern Amtsgehilfen jederzeit anzusehen und sowohl zur Zeit des Turnus seiner Frühpredigten, damit er nicht zweimal des Tages, welches bis nun keinmal wiederfahren ist, die Kanzel besteigen darf, so wie sonst nach unsern Kräften zu unterstützen, falls aber diese Verfassung nicht gefällt, ihm aufzutragen, daß er seine beiden Ämter niederlege; damit die hohe Landesstelle, das hochwürdigste Ordinariat und dieses Kollegiatstift nicht weiters beunruhigt werden und wir demnach einen andern geschickten Mann, den wir wirklich schon haben, zu diesen Ämtern wählen könnten.

Kollegiatstift Neustadt, 17. Dezember 1794.

Franz Niklas Persich v. Köstenheim, Probst.

Gregorius Jenitsch,

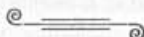
Thomas Anton Wulowitsch,

Anton Erasm. Mertl de Mitterberg,

Franz Niklas Vermatti,

Anton Peruschitsch,

} Kanoniker.

Slovstvo.

Ivan Šašelj: Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada. I.

Založilo »Katoliško tisk. društvo v Ljubljani«. Tisk J. Krajec nasl. v Rudolfovem. 1906. str. 333,

Že l. 1887. je spisal Ivan Šašelj, župnik v Adlešičih, »Zgodovino adlešičke fare na Belokranjskem«. Zdaj je izdal novo delo. Sam piše v predgovoru: Ko sem prišel pred 20. leti v Adlešiče in prvokrat v Belo Krajino, sem precej začel opazovati življenje in delovanje Belokranjcev, njih šege in navade in posebno njih lepi jezik. In kar sem opazil in zapisal, sem priobčil potem v različnih časopisih, toda ne vsega«. Tu je nanizal pisatelj nabrano snov v posebni knjigi, »da poda natančno sliko*o belokranjskih narodnih zanimivostih svoje fare«.

Vsebinsko tega zvezka nam kaže kazalo: Predgovor I — VII. — I. Pregovori in reki 1—16. — II. Pesmi 17—179. A. Pripovedne. B. Smešne. C. a) Kolednice in božične. b) Kresnice. c) Zdravice. d) Posmrtnice. Č. Pobožne in moralne. D. Vojaške. E. Različne. — III. Vraže, prazne vere, narodni običaji 181—209. — IV. Bajeslovne stvari 211—220. —

V. Pripovedke in pravljice 221—237. — VI. Slovarček 239—324. Tolmač neznanh besed, ki se nahajajo v narodnih pesmih.

Vsebina je torej prav različna in bo zanimala ne le leposlovca, ampak prav tako slovničarja in etimologa, narodopisca in zgodovinarja. Prav radi tega o tej knjigi tu poročamo.

Zemeljske daljine se vedno zmanjšujejo; železnica in brzojav sta nam približala že ves svet; časopisi in knjige nam donašajo duševno hrano, zato se narodni jezik izgublja, posebnosti izginjajo, narodna noša se umika, ves svet se bolj in bolj zenačuje. Tako je tudi na Belokranjskem. Belokranjščina se umika slovenščini. Pripovedne pesmi (starinske popevke) so starejše, a mladina jih več ne zna (VI). Tudi vraže ginevajo in se pozabljajo. Tu pa ima bister opazovavec dovolj prilike, da razlike v jeziku, v šegah, v noši, v naziranju zaznamuje in ohrani, preden jih pogoltne val časa. In to je storil župnik Ivan Šašelj za svojo župnijo. S tem je pokazal, da se na majhnem prostoru lahko najde lepo in hvaležno polje, kjer je le treba z oralom obdelovati neobdelani svet.

Obširen je slovarček, ki prinaša zbirko belokranjskih besed in izrazov, mnogo tudi takih, ki jih Pleteršnikov slovar še nima. Pisatelj pravi: V njem nahajamo marsikateri izraz, iz katerega lahko sklepamo na izvir nekaterih krajevnih imen, n. pr. Hinje, Žažar, Dragatuš in Tušev dol, Damelj, »Bistrica« v črnomaljskem okraju n. pr. ima svoje ime po bisticah-čespljah, ki tam dobro rodijo (VII). Iz tega slovarčka naštejmo nekaj zanimivejših besed: karlovec = jamica zadaj na vratu, buj = hudo-urnik, hinje = ivje, hrga = grča, luk (vranji) = neka trava, mulj = Flušsand, odamelj = odmev, prem = pristrešček, šišek = griček, škavlja = luknja, škrab = kamenita peščena tla; slap = jez (red rezja v vinogradu). Take besede res lahko marsikje pojasné temni pomen krajevnih imen.

Knjiga je torej na razne strani dobrodošla in je nov kamen v naši slovstveni zgradbi.

V. S.

Zgodovinska knjižnica. Izdaje »Zgodovinsko društvo« v Mariboru. I. oddelek: Pomožna znanstva. 1. zvezek: Krajevne kronike. Cena 20 h. Tisk »Zvezne tiskarne« v Celju, 1905. Str. 44.

»Zgodovinsko društvo« v Mariboru namerava izdajati zgodovinsko knjižnico. V poljudni obliki želi prinašati razna navodila, kako se sestavljajo kronike, kaj treba vedeti o izkopinah, o arhivih, o narodopisnih predmetih itd. Poleg teh teoretičnih knjig pa misli izdajati popisê posameznih oddelkov južnoštajerske dežele.

Prvi zvezek prinaša pouk o kronikah. Seznanja nas najprej o tem, kaj so kronike, kaj obsegajo, čemu so, kako se pišejo, na kaj se je treba pri sestavljanju kronik ozirati, kateri so najvažnejši zgodovinski viri itd. Potem razlaga pomen izkopin, spomenikov, pisanih in tiskanih virov,